PROVEDBENA ODLUKA KOMISIJE (EU) 2020/1500

od 28. srpnja 2020.

o primjenjivosti Direktive 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća na ugovore dodijeljene za djelatnosti povezane s proizvodnjom i veleprodajom električne energije u Litvi

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2020) 5031)

(Vjerodostojan je samo tekst na litavskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Direktivu 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ ([1]), a posebno njezin članak 35. stavak 3.,

nakon savjetovanja sa Savjetodavnim odborom za ugovore o javnoj nabavi,

budući da:

1. ČINJENICE

(1) Lietuvos energija UAB („podnositelj zahtjeva") podnio je 8. travnja 2019. zahtjev Komisiji na temelju članka 35. stavka 1. Direktive 2014/25/EU („zahtjev").

(2) Zahtjev se odnosi na proizvodnju električne energije i djelatnosti veleprodaje koje ne uređuje nacionalno tijelo ([2]). U poruci e-pošte od 18. lipnja 2019. podnositelj zahtjeva potvrdio je da zahtjev ne obuhvaća trgovanje električnom energijom uravnoteženja, regulacijsku električnu energiju, pružanje rezervnih kapaciteta i obveze pružanja javne usluge.

(3) Zahtjev nije bio popraćen obrazloženim i utemeljenim stajalištem koje je donijelo neovisno nacionalno tijelo nadležno za predmetne djelatnosti, koje temeljito analizira uvjete za primjenjivost članka 34. stavka 1. Direktive 2014/25/EU na predmetne djelatnosti u skladu sa stavcima 2. i 3. tog članka. Slijedom toga, u skladu s točkom 1. Priloga IV. Direktivi 2014/25/EU Komisija treba donijeti provedbeni akt o tom zahtjevu u roku od 105 radnih dana. Prvotni rok poništen je u skladu s točkom 2. Priloga IV. Direktivi 2014/25/EU. Rok koji su podnositelj zahtjeva i Komisija dogovorili za donošenje provedbenog akta istječe 31. srpnja 2020.

(4) U skladu s člankom 35. stavkom 2. Direktive 2014/25/EU Komisija je obavijestila litavska tijela o zahtjevu i zatražila dodatne informacije 14. svibnja 2019. i 24. svibnja 2019. Litavska tijela odgovorila su 18. rujna i 23. rujna 2019. Komisija je zatražila dodatna pojašnjenja 7. listopada 2019., 30. siječnja i 17. ožujka 2020., a litavska tijela odgovorila su 22. siječnja, 5. ožujka i 19. ožujka 2020. U kontekstu savjetovanja sa Savjetodavnim odborom za ugovore o javnoj nabavi, litavska tijela pružila su dodatne informacije 9. srpnja 2020.

(5) Komisija je 3. svibnja, 27. svibnja i 14. lipnja 2019. zatražila dodatne informacije od podnositelja zahtjeva, a odgovori podnositelja zahtjeva primljeni su 17. svibnja 2019., 12. lipnja i 18. lipnja 2019.

2. PRAVNI OKVIR

(6) Direktiva 2014/25/EU primjenjuje se na dodjelu ugovora za obavljanje djelatnosti povezanih, među ostalim, s proizvodnjom i veleprodajom električne energije, osim ako je ta djelatnost izuzeta u skladu s člankom 34. te direktive. Direktiva 2014/25/EU ne primjenjuje se na određene vrste te djelatnosti ako se one ne smatraju relevantnim djelatnostima na temelju članka 9. stavka 2. te direktive.

([1]) SL L 94, 28.3.2014., str. 243.

([2]) Takva djelatnost može podlijegati pravu EU-a i nacionalnom pravu kojim se omogućuje slobodan pristup tržištu. Vidjeti odjeljak 3.1. ove Odluke.

(7) Na temelju članaka 34. i 35. Direktive 2014/25/EU ugovori kojima se namjerava omogućiti obavljanje jedne od djelatnosti na koje se primjenjuje ta direktiva ne podliježu Direktivi ako država članica ili naručitelj podnese zahtjev. To se izuzeće može odobriti ako je djelatnost u državi članici u kojoj se obavlja izravno izložena tržišnom natjecanju na tržištima kojima pristup nije ograničen. Izravno izlaganje tržišnom natjecanju ocjenjuje se na temelju objektivnih kriterija, uzimajući u obzir posebne značajke predmetnog sektora.

3. **PROCJENA**

3.1. **Neograničen pristup tržištu**

(8) Smatra se da pristup tržištu nije ograničen ako je predmetna država članica provela i primijenila odredbe relevantnog zakonodavstva Unije kojim se otvara određeni sektor ili jedan njegov dio. To je zakonodavstvo navedeno u Prilogu III. Direktivi 2014/25/EU, u kojem se za sektor električne energije usluge upućuje na Direktivu 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([3]).

(9) Kao što je potvrdio podnositelj zahtjeva i na temelju informacija dostupnih Komisiji, Litva je prenijela ([4]) i primjenjuje Direktivu 2009/72/EZ. Stoga se smatra da pristup mjerodavnom tržištu nije ograničen u skladu s člankom 34. stavkom 3. Direktive 2014/25/EU.

3.2. **Izravna izloženost tržišnom natjecanju**

(10) Izravnu izloženost tržišnom natjecanju trebalo bi ocijeniti na temelju više pokazatelja, od kojih nijedan nije odlučujući sam po sebi. Kad je riječ o tržištima na koja se odnosi ova Odluka, jedan je od kriterija koje bi trebalo uzeti u obzir tržišni udio glavnih sudionika na određenom tržištu. S obzirom na obilježja predmetnih tržišta trebalo bi uzeti u obzir i druge kriterije.

(11) Ovom se Odlukom ne dovode u pitanje primjena pravila o tržišnom natjecanju i pravila o državnim potporama ni ostala područja prava Unije. Konkretno, kriteriji i metodologija upotrijebljeni za procjenu izravne izloženosti tržišnom natjecanju na temelju članka 34. Direktive 2014/25/EU nisu nužno istovjetni onima upotrijebljenima za procjenu na temelju članka 101. ili 102. UFEU-a ili Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 ([5]), kako je potvrdio Opći sud ([6]).

(12) Treba imati na umu da je cilj Odluke utvrditi jesu li djelatnosti na koje se odnosi zahtjev izravno izložene tržišnom natjecanju na tržištima kojima nije ograničen pristup u smislu članka 34. Direktive 2014/25/EU. Time će se osigurati da se, u nedostatku discipline koja proizlazi iz detaljnih pravila o nabavi utvrđenih u Direktivi 2014/25/EU, javna nabava za obavljanje predmetnih djelatnosti provede na transparentan i nediskriminirajući način na temelju kriterija kojima se kupcima omogućuje utvrđivanje rješenja koje je sveukupno ekonomski najpovoljnije.

3.2.1. *Definicija tržišta proizvoda*

(13) Zahtjev se odnosi na proizvodnju i veleprodaju električne energije.

(14) U svojoj odluci u predmetu COMP M.4110 E.ON – ENDESA ([7]) Komisija je utvrdila sljedeća relevantna tržišta proizvoda u sektoru električne energije: proizvodnja i veleprodaja; prijenos; distribucija i maloprodaja. Iako neka od tih tržišta mogu imati daljnje podjele, dosad je Komisija ([8]) odbijala razlikovati tržište proizvodnje električne energije i tržište veleprodaje jer je proizvodnja tek prvi korak u lancu vrijednosti, a proizvedene količine stavljaju se na veleprodajno tržište.

([3]) Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

([4]) Nacionalni akt za prenošenje: Lietuvos Respublikos Elektros Energetikos Įstatymas, 2000 m. liepos 20 d. Nr. VIII-1881.

([5]) Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) (SL L 24, 29.1.2004., str. 1.).

([6]) Presuda od 27. travnja 2016., Österreichische Post AG protiv Komisije, T-463/14, ECLI:EU:T:2016:243, točka 28.

([7]) Predmet br. COMP/M.4110 E.ON – ENDESA od 25.4.2006., točke 10. i 11., str. 3.

([8]) Predmet br. COMP/M.3696 E.ON – MOL od 21.1.2005., točka 223., predmet br. COMP/M.5467, RWE/ESSENT od 23.6.2009., točka 23.

(15) Komisija je 2012. donijela Provedbenu odluku 2012/218/EU ([9]) i Provedbenu odluku 2012/539/EU ([10]) u vezi s njemačkim odnosno talijanskim tržištem električne energije. Za Njemačku je Komisija izrazila stav da proizvodnja i stavljanje na tržište električne energije regulirane Zakonom o obnovljivim izvorima energije ne čine dio tržišta za proizvodnju i prvu prodaju električne energije iz konvencionalnih izvora jer se energija iz obnovljivih izvora obično ne prodaje izravno na veleprodajnom tržištu, već je prvo kupuju operatori prijenosne mreže po zakonskoj stopi naknade. Slično tome, za Italiju je Komisija izrazila stav da je tržište za proizvodnju i veleprodaju električne energije iz obnovljivih izvora odvojeno od tržišta za proizvodnju i veleprodaju električne energije iz konvencionalnih izvora jer se prodaja električne energije iz obnovljivih izvora, koji podliježu mehanizmima Comitato Interministeriale Prezzi del 29 aprile 1992 (CIP6) i poticajnim tarifama (FIT), uglavnom odvija preko operatora energetskih usluga. Komisija je razlučila ta dva tržišta uglavnom zbog toga što su proizvođači energije iz obnovljivih izvora prodavali svoju proizvedenu energiju pravnim subjektima koji nisu dio tržišta: operatoru prijenosnog sustava u Njemačkoj i društvu Gestore dei Servizi Energetici u Italiji. U tim su odlukama dodatno razmatrani prioritetna isporuka energije iz obnovljivih izvora u mrežu i zakonska stopa naknade. Komisija je zaključila da proizvodnja i prva prodaja obnovljive energije u Njemačkoj i Italiji prema tome ne podliježe tržišnim silama.

(16) Komisija je 2017. donijela Provedbenu odluku (EU) 2018/71 ([11]) u vezi s tržištem električne energije u Nizozemskoj. Komisija je za Nizozemsku izrazila stav da nema potrebe odrediti zasebna tržišta za električnu energiju ovisno o njezinu izvoru. Glavne razlike u odnosu na provedbene odluke 2012/218/EU i 2012/539/EU u vezi s Njemačkom i Italijom bile su sljedeće: činjenica da se električna energija iz obnovljivih izvora prodavala izravno na veleprodajnom tržištu, a ne pravnom subjektu koji nije dio tržišta, nepostojanje prioritetne isporuke energije iz obnovljivih izvora u mrežu, činjenica da je zakonska stopa naknade primjenjiva na električnu energiju iz obnovljivih izvora bila u obliku poticajne premije (za razliku od fiksne stope kao u provedbenim odlukama 2012/218/EU i 2012/539/EU u vezi s Njemačkom i Italijom) i činjenica da su potpore za energiju iz obnovljivih izvora otpočetka dodjeljivane u okviru natječajnog postupka u kojem su se različite tehnologije nadmetale za unaprijed određeni iznos potpora.

(17) S obzirom na provedbene odluke 2012/218/EU, 2012/539/EU i (EU) 2018/71, nužno je u ovom slučaju na temelju istih kriterija ispitati relevantnost razlikovanja električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i električne energije proizvedene iz konvencionalnih izvora.

(18) U odgovoru od 18. rujna 2019. na zahtjev Komisije od 14. svibnja 2019. za podatke litavska su tijela izvijestila da trenutačno postoje tri programa potpore za električnu energiju iz obnovljivih izvora.

(19) **Prvi program potpore** odnosi se na proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora koji su između 1. siječnja 2002. i 23. svibnja 2011. dobili pravo na korištenje poticaja iz tog programa. Sljedeći su glavni elementi prvog programa: obveza društva koje imenuje Ministarstvo energije ili distribucijska mreža da kupi električnu energiju iz obnovljivih izvora, prioritetna isporuka energije iz obnovljivih izvora u mrežu; naknada po fiksnoj stopi koju odredi energetski regulator, izuzeće od odgovornosti za uravnoteženje mreže i naknada proizvođaču za trošak spajanja na mrežu. Ovisno o kapacitetu postrojenja, prvi program predmet je natječajnog postupka za građevinske dozvole.

(20) Instalirani kapacitet za koji se mogu koristiti poticaji iz prvog programa potpore iznosio je 237 MW, a razdoblje potpore vrijedilo je do kraja 2020. ili, ako je razdoblje od datuma izdavanja dozvole za proizvodnju do 2020. bilo kraće od 12 godina, 12 godina nakon datuma izdavanja dozvole za proizvodnju.

(21) **Drugi program potpore** odnosi se na proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora koji su dobili pravo na korištenje poticaja iz programa između 24. svibnja 2011. i 30. travnja 2019. Sljedeći su glavni elementi drugog programa: obveza društva koje imenuje Ministarstvo energije ili distribucijska mreža da kupi električnu energiju iz obnovljivih izvora; prioritetna isporuka energije iz obnovljivih izvora u mrežu; naknada po fiksnoj stopi dodijeljena nakon natječaja ili koju odredi energetski regulator; izuzeće od odgovornosti za uravnoteženje mreže i naknada proizvođaču za trošak spajanja na mrežu.

([9]) Provedbena odluka 2012/218/EU od 24. travnja 2012. o proizvodnji i veleprodaji električne energije iz konvencionalnih izvora u Njemačkoj (SL L 114, 26.4.2012., str. 21.).

([10]) Provedbena odluka 2012/539/EU od 26. rujna 2012. o proizvodnji i veleprodaji električne energije iz konvencionalnih izvora u makropodručju Sjever i makropodručju Jug u Italiji (SL L 271, 5.10.2012., str. 4.).

([11]) Provedbena odluka Komisije (EU) 2018/71 od 12. prosinca 2017. o izuzimanju proizvodnje i veleprodaje električne energije u Nizozemskoj iz primjene Direktive 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 12, 17.1.2018., str. 53.).

(22) Ovisno o kapacitetu postrojenja, u okviru drugog programa potpore dodjela potpore za fiksnu stopu utvrđuje se postupkom podnošenja ponuda.

(23) Instalirani kapacitet za koji se mogu koristiti poticaji iznosi 464 MW, razdoblje potpore vrijedi 12 godina od datuma izdavanja dozvole za proizvodnju, a plaćanja će se nastaviti do 2029.

(24) **Treći program potpore** odobrila je Komisija ([12]), a na snagu je stupio 1. svibnja 2019. Sljedeći su glavni elementi trećeg programa: prioritetna isporuka energije iz obnovljivih izvora u mrežu; naknada se temelji na cijeni premije utvrđene nakon natječajnog postupka (plaćanje se ne obavlja u slučaju cijena jednakih nuli ili negativnih cijena tijekom šest ili više sati; plaćanje se ne obavlja za količine proizvedene iznad proizvodnje električne energije dodijeljene na natječaju); izuzeće od odgovornosti uravnoteženja mreže za elektrane s kapacitetom manjim od 500 KW ili manje i za pilot-projekte.

(25) Potpora koja se temelji na premiji u okviru trećeg programa potpore utvrđuje se postupkom podnošenja ponuda za sve vrste instalacija bez razlikovanja na temelju veličine i tehnologije.

(26) Veličina potpore u okviru trećeg programa potpore iznosi oko 2,9 TWh, a razdoblje potpore vrijedi 12 godina od datuma izdavanja dozvole za proizvodnju.

(27) Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, treći program potpore za električnu energiju iz obnovljivih izvora u Litvi sličan je mjerama donesenima u Nizozemskoj. Dakle, time se opravdava definiranje jednog tržišta proizvoda koje obuhvaća električnu energiju iz konvencionalnih izvora i obnovljivih izvora. Međutim, Komisija napominje da je treći program uveden tek nedavno.

(28) Prema litavskim tijelima proizvodnju i veleprodaju treba definirati kao jedinstveno tržište bez obzira na izvor električne energije. Isto tako, ako treba definirati dva tržišta, litavska tijela predlažu sljedeće razgraničenje: tržište za električnu energiju iz konvencionalnih izvora i obnovljivih izvora ([13]), uz iznimku električne energije iz obnovljivih izvora koja je obuhvaćena prvim i drugim programom potpore, te tržište za električnu energiju iz obnovljivih izvora koja je obuhvaćena prvim i drugim programom potpore.

(29) Električna energija proizvedena u okviru trećeg programa prima potporu koja se temelji na premijama utvrđenu postupkom podnošenja ponuda za sve vrste instalacija bez razlikovanja na temelju veličine i tehnologije. Razdoblje potpore po instalaciji iznosi 12 godina. Korisnici primaju najvišu premiju, utvrđenu kao razliku između najviše cijene (trošak najisplativije tehnologije električne energije iz obnovljivih izvora dostupne u Litvi – kopnene vjetroelektrane) i referentne cijene. U travnju 2019. Komisija je Odlukom C(2019) 3122 ([14]) utvrdila da je financijska potpora za program sukladna s unutrašnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a.

(30) Električna energija proizvedena u okviru trećeg programa prima potporu koja se temelji na premijama utvrđenu postupkom podnošenja ponuda. To se znatno razlikuje od situacije s električnom energijom iz obnovljivih izvora za koju se prima zakonska naknada neovisno o uvjetima tržišta.

(31) Uzimajući u obzir prethodno navedene specifičnosti litavskog tržišta električne energije, za potrebe ocjene uvjeta utvrđenih u članku 34. stavku 1. Direktive 2014/25/EU i ne dovodeći u pitanje pravo tržišnog natjecanja i pravila o državnim potporama, relevantno tržište proizvoda ovime se definira kao tržište za proizvodnju i veleprodaju električne energije iz konvencionalnih izvora i obnovljivih izvora, osim električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore.

(32) Kada je riječ o prvom i drugom programu potpore, proizvođači električne energije u okviru oba programa ostvaruju korist od fiksne stope za električnu energiju koju proizvedu, bez obzira na uvjete tržišta.

(33) Oni su izuzeti od odgovornosti za uravnoteženje mreže: operator prijenosne ili distribucijske mreže upravlja uravnoteženjem ovisno o tome na koju je mrežu spojen proizvođač.

(34) Ostvarili su korist od naknade za trošak spajanja postrojenja za proizvodnju električne energije. Nakon što su postrojenja proizvođača spojena na električnu mrežu, operator električne mreže nadoknadio im je dio troška spajanja.

([12]) Državna potpora SA.50199 (2019/N) od 23. travnja 2019. o potpori Litve elektranama koje proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora energije.

([13])

([14]) [Odluka Komisije C(2019) 3122 od … travnja 2020. o potpori Litve elektranama koje proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora energije.]

(35) Imaju pravo na obveznu kupnju proizvedene električne energije. Proizvođači mogu prodavati svoju električnu energiju na tržištu, ali ako odluče da to neće učiniti, imaju pravo prodati svu proizvedenu električnu energiju koja je isporučena mreži imenovanom društvu kada su postrojenja za proizvodnju električne energije spojena na prijenosnu mrežu ili operatoru distribucijske mreže koji opslužuje više od 100 000 korisnika kada su postrojenja proizvođača za proizvodnju električne energije spojena na distribucijsku mrežu.

(36) Oni ostvaruju korist od prioritetne isporuke energije. Na temelju prava prioriteta operator električne mreže mora prihvatiti, prenijeti ili distribuirati svu električnu energiju koju nudi proizvođač, i to po transparentnim, nediskriminirajućim cijenama, a to pravo prioriteta zajamčeno je proizvođaču u odnosu na ostale proizvođače električne energije koja nije iz obnovljivih izvora.

(37) Električna energija iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore stoga čini zasebno tržište.

3.2.2. *Definicija zemljopisnog tržišta*

(38) Litva se 2012. pridružila burzi za trgovanje energijom Nord Pool te su se tako litavski proizvođači električne energije nadmetali u prodaji svoje električne energije dobavljačima na tržištu. Litavski sustav električne energije već je 2013. bio spojen na sustave drugih država članica, na primjer Latvije, a od prosinca 2015. i Švedske i Poljske. Međutim, Litva ostaje jedinstvena zona trgovanja.

(39) Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, zahtjev se odnosi na djelatnosti na državnom području Litve.

(40) U svojim provedbenim odlukama 2012/218/EU i (EU) 2018/71 u vezi s tržištima električne energije Komisija je zastupala stajalište da je zemljopisni opseg tržišta nacionalni.

(41) Budući da nema navoda o nekom drugom opsegu zemljopisnog tržišta, za potrebe procjene u skladu s ovom Odlukom i ne dovodeći u pitanje pravo tržišnog natjecanja i pravila o državnim potporama, Komisija smatra da zemljopisno područje tržišta proizvodnje i veleprodaje električne energije, kako za proizvodnju električne energije iz konvencionalnih izvora tako i iz obnovljivih izvora (predmet svih programa), obuhvaća državno područje Litve.

3.2.3. *Analiza tržišta*

(42) Važno je spomenuti da na litavskim tržištima proizvodnje i veleprodaje električne energije ne podliježu svi sudionici pravilima o javnoj nabavi. Stoga društva koja ne podliježu tim pravilima uglavnom mogu, kad posluju na tim tržištima, vršiti konkurentski pritisak na one sudionike koji podliježu pravilima o javnoj nabavi. Prema litavskim tijelima, na tržištima obuhvaćenim ovim zahtjevom, osim podnositelja zahtjeva, sljedeći subjekti podliježu pravilima o javnoj nabavi: UAB Vilniaus energija, AB Panevėžio energija, VšĮ Alantos technologijos ir verslo mokykla, AB Vilniaus šilumos tinklai, AB Klaipėdos energija i AB Šiaulių energija.

3.2.3.1. Proizvodnja i veleprodaja električne energije iz konvencionalnih izvora i obnovljivih izvora, osim električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore

(43) Kada je riječ o tržištu proizvodnje i veleprodaje, Komisija je u svojim provedbenim odlukama 2012/218/EU i 2012/539/EU smatrala da je relevantan kumulativni tržišni udio triju najvećih poduzeća. Međutim, s obzirom na to da ne podliježu svi sudionici na tržištu pravilima o javnoj nabavi, analiza se usredotočuje na tržišni položaj pojedinačnih sudionika na tržištu koji podliježu pravilima o javnoj nabavi i konkurentske pritiske na njih. I ostale se mjere koncentracije mogu smatrati relevantnima.

(44) Prema odgovoru litavskih tijela od 5. ožujka 2020. na zahtjev Komisije za informacije od 30. siječnja 2020., podnositelj zahtjeva najveći je sudionik na litavskom tržištu proizvodnje električne energije, a njegov se tržišni udio u razdoblju od 2015. do 2019. mijenjao od najvećeg udjela od 60,8 % u 2018. do najnižeg udjela od 53,9 % u 2019. Drugi sudionik na tržištu je AB ACHEMA, koji je u istom razdoblju uspio povećati svoj tržišni udio s 10,3 % u 2015. na 23 % u 2019. Sljedeća dva veća sudionika imaju svaki tržišne udjele od 5 % do 10 %. Komisija napominje da osim podnositelja zahtjeva ostali veći aktivni sudionici na tržištu ne podliježu pravilima o javnoj nabavi. UAB Vilniaus Energija podliježe pravilima o javnoj nabavi, ali od 2016. više nije aktivan na relevantnom tržištu.

(45) Prema nacionalnom zakonodavstvu, veleprodajno tržište električne energije sastoji se od trgovanja na burzi energije na temelju bilateralnih sporazuma i trgovanja uravnoteženjem energije te regulacijskom energijom.

(46) Prema tablici 14. iz odgovora podnositelja zahtjeva od 17. svibnja 2019. na zahtjev Komisije za informacije od 3. svibnja 2019., od ukupnih količina kojima se trgovalo u Litvi više od 75 % električne energije trguje se putem burze energije Nord Pool. Nord Pool je najveća europska burza energije. Ona omogućuje trgovanje energijom diljem Europe. Nudi trgovanje dan unaprijed i unutardnevno trgovanje, poravnanje i namire, podatke i usklađenost te usluge savjetovanja. Nord Pool upravlja tržištima za trgovanje energijom u Norveškoj, Danskoj, Švedskoj, Finskoj, Estoniji, Latviji, Litvi, Njemačkoj, Nizozemskoj, Belgiji, Austriji, Luksemburgu, Francuskoj i Ujedinjenoj Kraljevini. Nord Pool je 2019. imao ukupan promet od 494 TWh energije, što uključuje više od 90 % ukupne potrošnje energije na nordijskom i baltičkom tržištu.

(47) Likvidnost veleprodajnog tržišta važan je pokazatelj za tržišno natjecanje jer dovoljne količine, i na strani ponude i na strani potražnje kad je riječ o relevantnim veleprodajnim proizvodima (na primjer, bazno opterećenje, vršno opterećenje, blokovi sati za različita vremenska razdoblja), trgovcima i dobavljačima omogućuju vršenje nabave i ograničavanje rizika.

(48) Stupanj likvidnosti na veleprodajnom tržištu Nord Pool podupire zaključak da su naručitelji koji djeluju na litavskom tržištu proizvodnje i veleprodaje izloženi tržišnom natjecanju.

(49) Kapacitet interkonekcije dovoljan je da omogući značajan uvoz u Litvu ili izvoz iz nje. Osim toga, Litva je dio burze za trgovanje energijom Nord Pool, na kojoj se nadmeće niz proizvođača električne energije iz zemalja koje na njoj sudjeluju (Norveška, Švedska, Finska, Danska, Estonija, Latvija i Litva). Znatan dio litavskog uvoza električne energije dolazi iz Rusije i Bjelarusa.

(50) Povećanje kapaciteta interkonekcije između Litve i drugih zemalja vjerojatno je imalo povoljan utjecaj na tržišno natjecanje na litavskom tržištu proizvodnje električne energije.

(51) Prema zahtjevu, uvoz je obuhvaćao 80 % litavskih potreba za električnom energijom 2018. Neto uvoz povećao se sa 7208 TWh u 2015. na 9632 TWh u 2018., dok je električna energija proizvedena u Litvi pala s 4598 TWh na 3220 TWh. Podnositelj zahtjeva objašnjava da je uvezena električna energija jeftinija od energije proizvedene lokalno, iako bi ukupni instalirani kapacitet u Litvi bio dovoljan da zadovolji potrebe. Zbog toga su neka od njezinih postrojenja napuštena i sačuvana kao rezervni kapacitet.

(52) Razmjeri uvoza na litavskom tržištu dovode do zaključka da su naručitelji koji posluju na litavskom tržištu proizvodnje električne energije iz konvencionalnih i obnovljivih izvora, osim električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore, izloženi tržišnom natjecanju.

3.2.3.2. Proizvodnja i veleprodaja električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore

(53) Na temelju karakteristika programa potpore, Komisija napominje da prvi i drugi program potpore imaju slične značajke kao i programi analizirani u provedbenim odlukama 2012/218/EU i 2012/539/EU u vezi s Italijom i Njemačkom. U oba je slučaja Komisija utvrdila osobito važne posebne značajke. Kao prvo, proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora prioritetnog spajanja na mrežu i ima prednost pred konvencionalnom električnom energijom za isporuku energije, što znači da praktički ne ovisi o potražnji. Kao drugo, proizvodnja i opskrba energijom nimalo ne ovise o cijenama jer proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora imaju pravo na zakonsku naknadu.

(54) S obzirom na sličnost značajki prvog i drugog programa u Litvi i proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora analizirane u odlukama iz 2012., Komisija zaključuje da te djelatnosti nisu izložene tržišnom natjecanju.

4. **ZAKLJUČCI**

(55) S obzirom na prethodno ispitane čimbenike, trebalo bi smatrati da je uvjet izravne izloženosti tržišnom natjecanju utvrđen u članku 34. Direktive 2014/25/EU ispunjen u pogledu proizvodnje i veleprodaje električne energije iz konvencionalnih izvora i obnovljivih izvora, osim električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore u Litvi.

(56) Nadalje, s obzirom na to da se smatra da je ispunjen uvjet neograničenog pristupa tržištu, Direktiva 2014/25/EU ne primjenjuje se kada naručitelji dodjeljuju ugovore kojima se namjerava omogućiti obavljanje proizvodnje i veleprodaje električne energije iz konvencionalnih izvora i obnovljivih izvora, osim električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore, u Litvi niti kada organiziraju projektne natječaje za obavljanje takve djelatnosti na tom zemljopisnom području.

(57) S obzirom na prethodno ispitane čimbenike, ne bi trebalo smatrati da je ispunjen uvjet izravne izloženosti tržišnom natjecanju utvrđen u članku 34. Direktive 2014/25/EU u pogledu proizvodnje i veleprodaje električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore u Litvi. Stoga bi se Direktiva 2014/25/EU trebala i dalje primjenjivati kada naručitelji dodjeljuju ugovore kojima se namjerava omogućiti obavljanje te djelatnosti u Litvi te kada organiziraju projektne natječaje za obavljanje takve djelatnosti na tom zemljopisnom području.

(58) S obzirom na to da bi proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore i dalje trebala podlijegati Direktivi 2014/25/EU, napominje se da s ugovorima o javnoj nabavi kojima je obuhvaćeno više djelatnosti treba postupati u skladu s člankom 6. te direktive. To znači da je, ako naručitelj sudjeluje u „mješovitoj" javnoj nabavi, odnosno javnoj nabavi namijenjenoj za podršku obavljanju djelatnosti izuzetih iz primjene Direktive 2014/25/EU i djelatnosti koje nisu izuzete iz nje, potrebno uzeti u obzir djelatnosti za koje je ugovor prvenstveno namijenjen. U slučaju takve mješovite javne nabave, kojoj je svrha prvenstveno podržavanje djelatnosti koje nisu izuzete, primjenjuju se odredbe Direktive 2014/25/EU. Ako je objektivno nemoguće utvrditi kojoj je djelatnosti ugovor prvenstveno namijenjen, ugovor se dodjeljuje u skladu s pravilima navedenima u članku 6. stavku 3. Direktive 2014/25/EU.

(59) Podsjeća se da je člankom 16. Direktive 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([15]) o dodjeli koncesijskih ugovora predviđeno izuzeće iz primjene te direktive za koncesije koje dodjeljuju naručitelji kada je, za državu članicu u kojoj će se takva koncesija izvršavati, na temelju članka 35. Direktive 2014/25/EU utvrđeno da je djelatnost izravno izložena tržišnom natjecanju u skladu s člankom 34. te direktive. Budući da je zaključeno da djelatnost proizvodnje i veleprodaje električne energije iz konvencionalnih izvora i obnovljivih izvora, osim električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore, podliježe tržišnom natjecanju, ugovori o koncesiji kojima se namjerava omogućiti obavljanje tih djelatnosti u Litvi izuzet će se iz područja primjene Direktive 2014/23/EU.

(60) Ova se Odluka temelji na pravnom i činjeničnom stanju od travnja 2019. do svibnja 2020. kako proizlazi iz informacija koje su dostavili podnositelj zahtjeva i litavska tijela te javno dostupnih informacija. Može se revidirati ako zbog bitnih promjena pravnog ili činjeničnog stanja uvjeti za primjenjivost članka 34. Direktive 2014/25/EU više ne budu ispunjeni,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Direktiva 2014/25/EU ne primjenjuje se na ugovore koje dodjeljuju naručitelji, a kojima se namjerava omogućiti obavljanje proizvodnje i veleprodaje električne energije iz konvencionalnih izvora i obnovljivih izvora, osim proizvodnje i veleprodaje električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore, u Litvi.

Članak 2.

Direktiva 2014/25/EU i dalje se primjenjuje na ugovore koje dodjeljuju naručitelji, a kojima se namjerava omogućiti obavljanje proizvodnje i veleprodaje električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prvog i drugog programa potpore u Litvi.

([15]) Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovorâ o koncesiji (SL L 94, 28.3.2014., str. 1.).

Članak 3.

Ova je Odluka upućena Republici Litvi.

Sastavljeno u Bruxellesu 28. srpnja 2020.

Za Komisiju
Thierry BRETON
Član Komisije